

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 187/2022-14

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Petra Straku (sudca spravodajca) a sudcov Roberta Šorla a Martina Vernarského v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], proti uzneseniu Krajského súdu v Banskej Bystrici č. k. 15Co/36/2021 z 26. mája 2021 a uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 6Cdo/56/2021 z 25. novembra 2021 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručенou ústavnému súdu 7. marca 2022 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), čl. 11 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) a základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, čl. 36 ods. 1 listiny a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“). Tiež navrhuje zrušiť napadnuté uznesenia.

2. Z ústavnej sťažnosti vyplýva, že žalobkyňa sa žalobou doručенou Okresnému súdu Brezno 18. decembra 2020 domáha zaplataenia 48 000 eur s prísl. proti sťažovateľovi. Žalobkyňa svoj nárok odvodzovala z titulu, že ako kupujúca uzavrela so sťažovateľom ako predávajúcim kúpnu zmluvu, predmetom ktorej bol prevod vlastníckeho práva k bytu. Žalobkyňa sťažovateľovi zaplatila kúpnu cenu 48 000 eur (47 000 eur prostredníctvom hypotekárneho úveru, pozn.). Okresný úrad Brezno (ďalej aj „okresný úrad“) prerušil konanie o vklade vlastníckeho práva, ako aj konanie o vklade záložného práva z dôvodu, že počas katastrálneho konania bolo sťažovateľovi uznesením krajského súdu č. k. 41Cbi/2/2019 z 13. októbra 2020 zakázané nakladať s predmetom prevodu. Žalobkyňa sa teda nestala vlastníčkou bytu, od kúpnej zmluvy odstúpila a žalovaného vyzvala na vrátenie zaplatenej kúpnej ceny.

3. Okresný súd uznesením z 30. marca 2021 podľa § 145 ods. 1 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“) v dôsledku späťvzatia žaloby konanie zastavil a žalobkyni uložil povinnosť nahradiť sťažovateľovi trovy konania v celom rozsahu. Späťvzatie žaloby ovplyvnila skutočnosť, že vklad vlastníckeho práva na základe predmetnej kúpnej zmluvy bol predsa len povolený. Podľa názoru okresného súdu zodpovednosť za zastavenie konania nesie žalobkyňa.

4. Krajský súd na odvolanie žalobkyne napadnutým uznesením zmenil uznesenie okresného súdu, sťažovateľovi nárok na náhradu trov konania nepriznal a žalobkyni priznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania v plnom rozsahu. Krajský súd bol toho názoru, že žalobkyňa nenadobudla vlastnícke právo k bytu v legitímne očakávanom čase, pričom mala povinnosť splácať hypotekárny úver. Keďže v priebehu konania boli prekážky nadobudnutia vlastníckeho práva k bytu zo strany sťažovateľa odstránené, späťvzatie žaloby bolo ospravedlniteľné.

5. Najvyšší súd dovolanie sťažovateľa napadnutým uznesením odmietol a zaviazal ho uhradiť žalobkyni náhradu trov dovolacieho konania. Sťažovateľ namietal, že vo veci rozhodoval nesprávne obsadený súd [§ 420 písm. e) CSP], krajský súd nedostatočne odôvodnil napadnuté uznesenie, jeho rozhodnutie je nepredvídateľné, svojvoľné, nezrozumiteľné a arbitrárne [§ 420 písm. f) CSP]. Najvyšší súd, vychádzajúc z rozvrhu práce krajského súdu, dospel k záveru, že v prípade sťažovateľa nedošlo k nesprávne obsadenému súdu. Tiež uviedol, že krajský súd dostatočne uviedol, prečo podľa jeho názoru bolo zastavenie konania zavinené sťažovateľom. Z uvedeného dôvodu nemal najvyšší súd žiadne pochybnosti o tom, aby napadnuté uznesenie krajského súdu bolo prekvapivé.

II.

Argumentácia sťažovateľa

6. Sťažovateľ argumentuje, že (i) napadnuté uznesenie krajského súdu je nezákonné, nepredvídateľné a svojvoľné bez dostatočného odôvodnenia, (ii) krajský súd sa nevysporiadal s príčinnou súvislosťou medzi prerušením vkladového konania a predmetom sporu, (iii) nesúhlasí s tvrdením, že zastavenie konania bolo zapríčinené jeho správaním, a (iv) žalobkyňa si mala byť vedomá bezúspešnosti sporu a náhrady trov konania.

7. Napadnutému uzneseniu najvyššieho súdu vytýka, že najvyšší súd sa nezaoberal vecnou správnosťou napadnutého uznesenia krajského súdu a bez bližšieho odôvodnenia dovolanie odmietol ani neprípustné.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

8. Podstatou ústavnej sťažnosti sťažovateľa je jeho argumentácia, že všeobecné súdy nesprávne vyhodnotili príčinu zastavenia konania a navyše mu nesprávne uložili povinnosť znášať trovy odvolacieho a dovolacieho konania.

9. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy: „Každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.“ (obdobne čl. 36 ods. 1 listiny). Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru: „Každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná

nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.“

10. Podľa čl. 20 ods. 1 prvej vety ústavy: *„Každý má právo vlastniť majetok. Vlastnícke právo všetkých vlastníkov má rovnaký zákonný obsah a ochranu. Majetok nadobudnutý v rozpore s právnym poriadkom ochranu nepožíva.“* Podľa čl. 11 ods. 1 listiny: *„Každý má právo vlastniť majetok. Vlastnícke právo všetkých vlastníkov má rovnaký zákonný obsah a ochranu. Dedenie sa zaručuje.“*

III.1. K namietanému porušeniu uplatnených práv napadnutým uznesením krajského súdu:

11. V prípadoch uplatnenia dovolania ako mimoriadneho opravného prostriedku spôsobilého zabezpečiť ochranu práv sťažovateľa, následne však odmietnutého dovolacím súdom pre neprípustnosť je lehota pre podanie sťažnosti v zásade zachovaná aj vo vzťahu k predchádzajúcemu právoplatnému rozhodnutiu všeobecného súdu (IV. ÚS 481/2011, I. ÚS 276/2010, III. ÚS 227/2010).

12. V prípadoch, keď sťažovateľ namieta porušenie svojich ústavou garantovaných práv rozhodnutím všeobecného súdu týkajúcim sa náhrady trov konania, je ústavný súd vo svojej doterajšej judikatúre zdržanlivý, keďže problematika trov konania má vo vzťahu k predmetu konania pred všeobecnými súdmi akcesorickú povahu, a preto sa k zrušeniu napadnutého výroku o trovách konania uchýľuje iba výnimočne, napr. keď zistí, že v posudzovanej veci došlo k extrémnemu zásahu do základného práva na súdnu ochranu (spravodlivý proces), alebo ak zistí, že zároveň došlo k neprípustnému zásahu aj do iného základného práva (IV. ÚS 45/06, I. ÚS 156/2010, IV. ÚS 40/2011).

13. Ústavný súd môže zasahovať do rozhodovacej činnosti všeobecných súdov týkajúcej sa trov konania len vtedy, ak by závery všeobecných súdov zahŕňali črty svojvôle a interpretácia a aplikácia príslušných právnych noriem by predstavovala extrémne vybočenie z pravidiel (IV. ÚS 248/08).

14. Postup v súdnom konaní, zisťovanie a hodnotenie skutkového stavu, výklad iných než ústavných predpisov a ich aplikácia sú pri riešení konkrétnych prípadov záležitosťou všeobecných súdov. Ústavnému súdu preto neprislúcha posudzovať zákonnosť vydaných súdnych rozhodnutí za predpokladu, že nimi nebolo porušené ústavou zaručené právo či sloboda. Kritériom na rozhodovanie ústavného súdu musí byť najmä intenzita, akou malo byť zasiahnuté do ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou zaručených základných práv alebo slobôd, a v spojitosti s tým zistenie, že v okolnostiach prípadu ide o zásah, ktorý zjavne viedol k obmedzeniu, resp. odopretiu základných práv alebo slobôd (IV. ÚS 238/07, IV. ÚS 70/08).

15. Zo zisteného skutkového stavu vyplýva, že žalobkyňa uzatvorila so sťažovateľom kúpnu zmluvu na byt 1. októbra 2020 za uhradenú kúpnu cenu 48 000 eur. Následne 8. októbra 2020 bol podaný na okresnom úrade návrh na vklad vlastníckeho práva do katastra nehnuteľností. K prerušeniu katastrálneho konania došlo z dôvodu, že 2. októbra 2020 bol okresnému úradu doručený návrh na vklad záložného práva do katastra nehnuteľností na základe zmluvy o zriadení záložného práva uzatvorenej medzi záložným veriteľom a sťažovateľom (toho istého dňa, ako uzatvorená kúpna zmluva so žalobkyňou, pozn.). Predmetom záložnej zmluvy mal byť okrem iného

aj byt, ktorý bol predmetom kúpnej zmluvy. Žalobkyňa podala žalobu až 18. decembra 2020, keď bolo zrejmé, že k zápisu bytu vkladom v prospech žalobkyne nedôjde.

16. Krajský súd v napadnutom uznesení nesúhlasil s právnym posúdením okresného súdu o pripísaní následkov zastavenia konania žalobkyňi, naopak, k zastaveniu konania na základe späťvzatia žaloby došlo z dôvodu, že sťažovateľ odstránil prekážky (po piatich mesiacoch od podpisu zmluvy, pozn.), ktoré bránili úspešnému nadobudnutiu vlastníckeho práva k bytu, a preto odpadol dôvod, pre ktorý bola žaloba podaná. Keďže žalobkyňa si náhradu trov konania aj napriek úspechu neuplatnila, krajský súd náhradu trov konania nepriznal.

17. Krajský súd sa s námietkami sťažovateľa vysporiadal, pripísal správaniu sťažovateľa jednoznačný podiel na nemeritórnom výsledku konania a to, že názor krajského súdu nekorešponduje predstavám sťažovateľa je síce zrejmé, ale pre záver o neústavnosti nie smerodajné. Ústavný súd nevidel dôvod na konštatovanie porušenia uplatnených práv sťažovateľa vo vzťahu k právnym záverom napadnutého rozhodnutia krajského súdu. Ústavný súd preto ústavnú sťažnosť sťažovateľa v tejto časti odmietol ako zjavne neopodstatnenú podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

18. Podľa § 420 písm. e) CSP dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak rozhodol vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd a podľa § 420 písm. f) CSP ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Ústavný súd už konštatoval (porov. I. ÚS 275/2018 a I. ÚS 387/2019), že uznesenie odvolacieho súdu o nároku na náhradu trov konania je potrebné v zmysle uvádzanej vety k § 420 CSP považovať za rozhodnutie, ktorým sa konanie končí.

19. Vo vzťahu k sťažovateľovým námietkam týkajúcim nesprávneho obsadenia súdu, nedostatočného odôvodnenia, nepredvídateľnosti, svojvoľného prístupu, nezrozumiteľnosti a arbitrárnosti ústavný súd v sťažnostnej argumentácii neprehliada opakovanie dovolacích dôvodov. Princíp subsidiarity, v dôsledku ktorého právomoc o týchto námietkach mal najvyšší súd, a to vo vzťahu k namietanému nezákonnému obsadeniu súdu podľa § 420 písm. e) CSP a v ostatných dôvodoch predstavujúcich komponenty práva na spravodlivý proces podľa § 420 písm. f) CSP, viedol ústavný súd k záveru o nedostatku svojej právomoci [§ 56 ods. 2 písm. a) zákona o ústavnom súde].

III.2. K namietanému porušeniu uplatnených práv napadnutým uznesením najvyššieho súdu:

20. Ustanovenie § 420 písm. f) CSP zakladá prípustnosť a zároveň dôvodnosť dovolania v tých prípadoch, v ktorých miera porušenia procesných práv strany nadobudla intenzitu porušenia jej práva na spravodlivý proces. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle tohto ustanovenia treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zákonnému, ale aj ústavnému procesnoprávnemu rámcu a ktoré tak zároveň znamená aj porušenie ústavne zaručených procesných práv spojených s uplatnením súdnej ochrany práva. Ide napríklad o právo na verejné prejednanie vecí za prítomnosti strany sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán

v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a na rozhodnutie o riadne uplatnenom nároku spojené so zákazom *denegationis iustitiae* (odmietnutia spravodlivosti), (uznesenie najvyššieho súdu č. k. 6Cdo/155/2017 z 25. októbra 2017).

21. Úloha ústavného súdu pri rozhodovaní o sťažnosti namietajúcej porušenie základného práva na súdnu ochranu a práva na spravodlivé súdne konanie rozhodnutím súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov interpretácie a aplikácie zákonov s ústavou alebo medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách najmä v tom smere, či závery všeobecných súdov sú dostatočne odôvodnené, či nie sú arbitrárne, resp. svojvoľné s priamym dopadom na niektoré zo základných ľudských práv (I. ÚS 19/02, I. ÚS 27/04, I. ÚS 74/05, I. ÚS 241/07).

22. Najvyšší súd k dovolacej námietke sťažovateľa [§ 420 písm. e) CSP] uviedol, že vec napadla na krajský súd 11. mája 2021 a bola pridelená senátu 15Co v súlade s vtedy účinným rozvrhom práce krajského súdu na rok 2021. Tento senát aj vo veci rozhodol. K dovolacej námietke sťažovateľa [420 písm. f) CSP] uviedol, že sa stotožnil s právnym posúdením veci krajským súdom, pretože v konaní neboli pochybnosti o tom, že zastavenie konania bolo zapríčinené sťažovateľom, a tým implicitne odmietol dovoláciu argumentáciu o arbitrárnosti rozhodnutia krajského súdu.

23. Ústavný súd dospel k záveru, že námietky sťažovateľa neodôvodňujú prijatie sťažnosti na ďalšie konanie, pretože sú zjavne neopodstatnené. Ustanovenie § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde dáva v záujme racionality a efektivity konania ústavnému súdu právomoc posúdiť prijateľnosť návrhu predtým, než dospeje k záveru, že o návrhu rozhodne meritórne nálezom. Za zjavne neopodstatnenú považuje ústavný súd takú sťažnosť, kedy uplatnené námietky nie sú spôsobilé spochybníť ústavnosť napadnutých rozhodnutí. Ide o situácie, kedy ústavnej sťažnosti chýba ústavnoprávna dimenzia. Tak je tomu aj v tomto prípade. Preto ústavný súd sťažnosť aj v tejto časti podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde odmietol.

24. Keďže ústavný súd vylúčil z ústavnoprávneho prieskumu porušenie namietaného procesného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, čl. 36 ods. 1 listiny a čl. 6 ods. 1 dohovoru, bol tým eliminovaný aj prieskum namietaného porušenia hmotnoprávnej povahy podľa čl. 20 od. 1 ústavy a čl. 11 ods. 1 listiny.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 24. marca 2022

Peter Straka
predseda senátu